

Bilimsel Devrimlerin Yapısı"

1962 yılında yayınlanmasından kısa bir süre sonra felsefede büyük tartışmalara yolaçtı

ve yazarı Thomas Kuhn bilim felsefesi çevresinde olumlu olumsuz birçok eleştiriye hedef oldu. Altmışlı yıllardan günümüze olan dönem kapitalist üretim tarzı ve modern toplum yapısı ile birlikte, bunların bilimdeki uzantısı olan ampirist bilgi kuramının çok büyük eleştirilere hedef olduğu ve sarsıntılara uğradığı bir dönemdir. Modernizmin misyonları her konuda yamalı bohçaya dönerken, bilgi kuramları da bundan nasibini aldı. Thomas Kuhn'da kitabında çağımızın anafikrini oluşturan "ilerleme" düşüncesine bilim cephesinden saldırıyor. Bilimsel buluşların mantıksal yapısı nedir?

Bilinenden bilinmeyene doğru ilerlerken ne tür kurallara ve kavramsal araçlara gerek vardır? Bu araçlarla üretilen bilginin daima ileriye, daha doğru olana gittiğini nereden bilebiliriz? Bu soruların yanıtları temel olarak bilim metodolojisi ve bilim tarihine dokunmaktadır.

Eldeki bilgi içeriğine, birbirine doğrudan bağlı bir dizi adımla, yani sürekli ve kesintisiz bir birikimle varıldığı izlenimini yaratmanın ve varılan aşamayı da mümkün olan tek ilerleme gibi göstermek için bilimin tarihini geriye doğru tekrar yazarak tahrif etmenin bir alışkanlık, bir tür ideoloji haline geldiğini saptayan Kuhn, bunun tehlikeli olduğunu ve tarihin böyle bir ilerleme kuramını doğrulamadığını söyler. Aynı tarihe bakarak bambaşka bir ilerleme yapısı ve felsefi sonuçlar oluşturulabilir. Temel soru şudur: Tek ve değişmez olduğu varsayılan gerçekliğe farklı kuramsal yapılarla yaklaşan açıklama tarzlarının arasındaki

BİR KİTAP

Mehmet GENCER

Thomas S.Kuhn

BİLİMSEL DEVRİMLERİN YAPISI

"BİLİMSEL
DEVRİMLERİN YAPISI"

THOMAS S. KUHN

Alan Yayıncılık, üçüncü baskı

mantıksal bağdaşmazlığı aşan birleştirici ve evrensel geçerlilik ölçütleri var mıdır?

Kuhn birbiriyle yarışan farklı bilimsel yaklaşımlara "paradigma" adını vermiştir. Bu eserde ortaya atıldıktan sonra paradigmayı kavramı önemli tartışmalara yolaçmıştır. Bilimsel devrimler bir paradigmayı doğadan elde edilen olgulara uydurmanın olanaksızlaştığı noktada ortaya çıkmaktadır. Her paradigma kendi soru sorma ve gözlem yöntemlerini oluşturduğu gibi sonuçları sınama yöntemleri de taraflıdır. Ve bu genel bir ilerleme tanımını olanaksız kılar. Kuhn'un bu noktada siyasal devrimlerle bilimsel devrimler arasında kurduğu koşutluk ve bilim topluluğu üzerindeki sosyolojik ve psikolojik öğeleri ön plana çıkartması büyük tartışma yaratmıştır. Bilim yapan özne ile toplumun diğer kesimlerinde etkin olan özneyi ayırmak her zaman mümkün değildir. Mümkün olsa bile bu, bilimin asıl amacından

uzaklaşmasına yol açabilir ve bilim adamı ile insanlık arasındaki uçurum tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Bilim ile diğer bilgi alanları arasında nasıl bir yakınlaşma ve etkileşim kurulacaktır? Bu, şu anda ülkemizde üniversite özerkliği üzerine yapılan tartışmalar gözönüne alındığında hepimizin ilgilenmesi gereken bir konu.

Thomas Kuhn'un düşünceleri, Althusser, Feyerabend, Popper gibi isimlerle birlikte pozitivist ilerleme düşüncesinin sarsılmasına sebep oldu. Bilim tarihinin taraflılığı ve tahrifatı konusu büyük önem kazandı ve bu konuda birçok araştırma yapıldı. Bilim felsefesi, tarihi, sosyolojisi üzerine sürekli ve düzenli yayınların bulunmadığı ülkemizde bu tür eserlerin dilimize kazandırılması hepimizin kazancı. "Bilimsel Devrimlerin Yapısı" Nilüfer Kuyas'ın özenli çevirisi ve sunuşu ile üçüncü baskısında.